

Píšem bez chýb

Ja na
to
mám...

Kde sa píšu:

- i/y
- čiarky
- veľké písmená

... ja sa **to** naučím

MÁRIA BELÁKOVÁ, MARTIN OLOŠTIAK
LUCIA GLANITSOVÁ-OLOŠTIAKOVÁ

FRAGMENT

PÍŠEM BEZ CHÝB

Aj v tlačenej verzii.

Objednať si môžete na stránke
www.fragment.sk

Ďalšie e-knihy v edícii:

Aké i/y sa píše?

Kde sa píšú veľké písmená?

Kde sa píšú čiarky?

Lucia Gianitsová-Ološtiaková, Martin Ološtiak, Mária Beláková

Píšem bez chýb – e-kniha

Copyright © Fragment 2013

Všetky práva sú vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie rozširovať
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

Píšem bez chýb

Lucia Gianitsová-Ološtiaková

Martin Ološtiak

Mária Beláková

Obsah

Aké i/y sa píše?

Písanie i/í, y/ý	11
1 Písanie i/í, y/ý v domácich slovách	12
1.1 Písanie i/í, y/ý po tvrdých a mäkkých spoluhláskach	12
1.2 Písanie i/í, y/ý po obojakých spoluhláskach	17
Vybrané slová po <i>b</i>	17
Vybrané slová po <i>m</i>	20
Vybrané slová po <i>p</i>	23
Vybrané slová po <i>r</i>	25
Vybrané slová po <i>s</i>	29
Vybrané slová po <i>v</i>	31
Vybrané slová po <i>z</i>	33
Súhrnné cvičenia	35
1.3 Písanie i/í, y/ý v predponách a príponách domácich slov	40
2 Písanie i/í, y/ý v cudzích slovách	43
2.1 Písanie i/í, y/ý vnútri cudzích slov	43
2.2 Písanie i/í, y/ý v predponách a príponách cudzích slov	49
3 Písanie i/í, y/ý v gramatických koncovkách	56
3.1 Podstatné mená	56
Mužský rod	56
Ženský rod	61
Stredný rod	63
Súhrnné cvičenia	64
3.2 Prídavné mená	65
Prídavné mená podľa vzoru <i>pekný a cudzí</i>	65
Prídavné mená podľa vzoru <i>pávi</i>	68
Prídavné mená podľa vzoru <i>otcov/matkin</i>	69
3.3 Zámená	71
Osobné zámená <i>ja, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony</i>	71
Privlastňovacie zámená podľa vzoru <i>môj</i>	72
Opytovacie zámená <i>kto, čo</i> a ukazovacie zámená <i>ten, tá, to</i>	73
Vymedzovacie zámeno <i>sám, sama, samo</i>	74
Zámená <i>aký, ktorý, kolký, taký, samý, ten istý, iný, nijaký, žiadny...</i> , <i>čí</i>	75
3.4 Číslovky	77
Základné a radové číslovky	77
3.5 Slovesá	81
Kľúč k cvičeniam	83

Kde sa píšú veľké písmená?

1	Písanie veľkých písmen vo vlastných menách	91
1.1	Mená ľudí a bytostí	91
1.2	Mená zvierat	99
1.3	Mená národov, národností, obyvateľské mená	101
1.4	Prídavné mená utvorené od mien ľudí a živých bytostí	103
1.5	Názvy kozmických telies	105
1.6	Názvy útvarov zemského povrchu: kontinentov, ostrovov, pohorí, nížin, vodných tokov a pod.	108
1.7	Názvy krajín, štátov a ich častí	117
1.8	Názvy ľudských sídel, ich častí a stavieb	123
1.9	Názvy organizácií, verejných inštitúcií, firiem a obchodov	133
1.10	Názvy dopravných prostriedkov, značiek, výrobkov	140
1.11	Názvy významných historických udalostí, sviatkov	142
1.12	Názvy písomností, prostriedkov masovej komunikácie, kultúrnych a športových podujatí, ocenení a fondov	146
2	Písanie veľkých písmen v ostatných prípadoch	151
	Kľúč k cvičeniam	155
	Všeobecné pravidlá písania veľkých a malých písmen vo vlastných menách	161

Kde sa píšú čiarky?

1	Interpunkčné znamienka – čiarka	167
1.1	Písanie čiarky v jednoduchej vete	167
1.1.1	Písanie čiarky pri citosloviach	167
1.1.2	Písanie čiarky pri časticiach	171
1.1.3	Písanie čiarky pri osloveniach a zvolaciach výrazoch	176
1.1.4	Písanie čiarky pri kontaktoch výrazoch	178
1.1.5	Písanie čiarky pri spájacích výrazoch v jednoduchej vete	180
1.1.6	Písanie čiarky pri výrazoch používaných na vymenúvanie, uvádzanie príkladov, spresňovanie, vysvetľovanie atď.	182
1.1.7	Písanie čiarky pri vsuvkách	184
1.1.8	Písanie čiarky pri voľných vetných členoch	187
1.1.9	Písanie čiarky pri viacnásobných vetných členoch	193
1.1.10	Písanie čiarky v adrese	198
1.1.11	Písanie čiarky pri spojkách v jednoduchej vete	199

1.2 Písanie čiarky v súvetí	201
1.2.1 Písanie čiarky v bezspojkovom pripájaní viet	201
1.2.2 Písanie čiarky pri priraďovacích spojkách	202
1.2.3 Písanie čiarky v podradovacom súvetí	206
2 Súhrnné cvičenia	210
Kľúč k cvičeniam	215
Literatúra	231

Poznámka k časti *Kde sa píše veľké písmená*:

V práci boli použité upravené cvičenia zo seminárnych prác týchto absolventov a študentov slovenského jazyka Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove: Mgr. Jozef Čollák, Mgr. Eva Merňáková, Bc. Barbora Čechová, Bc. Monika Čechová, Bc. Alexandra Čičvákova, Bc. Dominika Demjanová, Bc. Jana Fogašová, Bc. Zuzana Hajovská, Bc. Katarína Hašková, Bc. Michaela Hurajtová, Bc. Petra Chovancová, Bc. Ján Klenotič, Bc. Vladimíra Kordaničová, Bc. Eva Krišťanová, Bc. Lívia Marcincáková, Bc. Lenka Mihaliková, Bc. Katarína Ondášová, Bc. Jana Palková, Bc. Zuzana Papežová, Bc. Ivana Rabatinová, Bc. Jana Rusiňaková, Bc. Zuzana Saxunová, Bc. Simona Starinská, Bc. Zuzana Surmová, Bc. Lenka Šimková, Bc. Andrea Šoltésová. Ďakujeme.

Milí čitatelia, milé čitateľky!

Pravopis tradične patrí k „najviditeľnejším“ oblastiam slovenskej gramatiky, z čoho pramení aj fakt, že pravopis sa medzi bežnými používateľmi jazyka často s gramatikou stotožňuje.

Táto publikácia si všíma tri dôležité pravopisné okruhy: písanie i/y, písanie veľkých písmen a písanie čiarky. Je určená najmä žiakom/žiačkám a študentom/študentkám základných a stredných škôl, ale aj všetkým tým, ktorí sa zaujímajú o slovenský pravopis a ktorým nie je ľahostajná úroveň ich písaného jazykového prejavu.

Človeku je vlastné myslenie v protikladoch a na základe protikladov sa nám poznatky ľahšie ukladajú do pamäti. Princíp protikladnosti sme preto zvolili aj pri písaní tejto publikácie. V nej sa každá kapitolka začína tabuľkou, v ktorej sa daný pravopisný problém predstavuje konfrontačne – v ľavom stĺpci sa uvádzajú prípady na jeden jav (napr. písanie mäkkého i, písanie veľkých písmen), v pravom stĺpci opačné prípady (napr. písanie tvrdého y, písanie malých písmen). Potom nasleduje dostatok cvičení (aj s kľúčom), v ktorých si môžete upevniť získané vedomosti o pravopise, ale aj oprášiť si (či dozvedieť sa) viacero ďalších zaujímavých informácií.

Zároveň vás však musíme upozorniť, že ani úspešné zvládnutie všetkých úloh v tejto príručke nemusí zaručovať, že uvedené pravopisné problémy zvládnete. Veľkou výhodou je, ak radi a veľa čítate (po slovensky). Dovoľíme si tvrdiť, že ten, kto číta od malička pravidelne obľúbené knižky alebo náučné slovníky, máva zriedka problémy s tým, ako slovo správne zapísať, keďže mu pomáha jeho zraková pamäť. „Pamätá si“, ako slovo vyzerá či kde sa píše čiarky medzi slovami alebo medzi vetami. Väčšine z nás sa totiž správne zapísané domáce a postupne aj potrebné cudzie slová tak hlboko „vrijú, do Misle“, že pri ich nesprávnom zapísaní nám ich podoba hneď „byje, do Očý“. ☺ Rovnako však treba myslieť aj na to, že už aj kratšie, ale opakované vnímanie nesprávne zapísaných slov môže ovplyvniť naše podvedomie a aj „citlivosť“ na pravopisné chyby, ktoré robíme sami. Aj preto je také dôležité, či nápisy a plagáty na ulici, reklamy v televízii, rôzne knihy a časopisy, ktoré sa k nám dostávajú, sú pravopisne v poriadku.

Veríme, že po prečítaní tejto príručky a po vypracovaní cvičení, ktoré sa v nej nachádzajú, pravopisné problémy pre vás prestanú byť problémami a budete si môcť povedať: *Aj ja už PÍŠEM BEZ CHÝB!*

Autori

Aké *i/y* sa píše?

Lucia Gianitsová-Ološtiaková

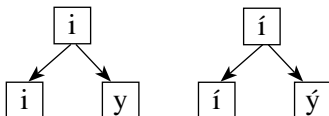

PÍSANIE *I/Í, Y/Ý*

- v slovenčine máme **samohlásky** (krátke) *i* a (dlhé) *í*, ktoré sa v písanej podobe označujú **písmenami** *i, í* (krátka/dlhá jota) alebo *y, ý* (krátky/dlhý ypsilon):

hlásky:

písmená:

- hoci sa to nezdá, písmená *i/í* (jota) sa používajú častejšie ako písmená *y/ý* (ypsilon)
- v tejto príručke budeme postupne vysvetľovať a precvičovať písanie *i/í, y/ý*:
  - vnútri
    - domácich slov po tvrdých, mäkkých a po obojakých spoluhláskach
    - cudzích slov
  - v predponách a príponách
    - domácich slov
    - cudzích slov
  - v gramatických koncovkách slovných druhov:
    - podstatných mien
    - prídavných mien
    - zámen
    - čísloviek
    - sloviess

1 PÍSANIE I/Í, Y/Ý V DOMÁCIICH SLOVÁCH

1.1 Písanie *i/í, y/ý* po tvrdých a mäkkých spoluhláskach

● vnútri domácich slov sa *i/í* a *y/ý* píše podľa toho, za akou hláskou nasleduje:

➤ po mäkkých spoluhláskach *d', t', ň, l', dž, č, ž, š, dz, c, j* píšeme *i/í*:

ď	<i>dedina, div, divadlo, divák, dívať sa, diviak, divina, diviť sa, divný, divočina, divoch, divý, hladina, hodina, hrdina, jedináčik, jedinečný, kladivo, obdivovať, ojedinelý, podivuhodný</i>
ť	<i>ctížiadostivý, dostihy, dovtípiť sa, lahtikár, natisnúť sa, navštíviť, nedostihnuteľný, odštiknúť, oštitkovať, postihnuteľný, potichu, predstih, pristihnúť, pritisnúť, sprotiviť sa, stíhačka</i>
ň	<i>ani, hmilička, hnis, hniť, kniha, knísať, mních, nasnímať, nezničiteľný, nič, ničiť, niť, nízky, nižný, oni, podnik, ponímať, poníženie, ponížujúci, prenikavý, snímka, únik, vnímať</i>
l'	<i>blikať, blízko, bliženec, bližiť sa, cilingať, cvrlikať, hlina, hliník, hlísta, hľiva, chlipkať, klíčiť, klinec, klipkať, koliba, kolísať sa, líce, ligotať sa, lichobežník, lichotiť, lichva, linajka, lipa, lipový, lis, list, líška</i>
dž	
č	<i>čičíkať, čihať, činiteľ, činný, činohra, čipka, číry, číslo, čistý, čítať, čižik, čižma, dobročinnosť, odpočívať, počúvať, prečín, príčina, čistiareň, úči-nok, vyčíňať, začínať</i>
ž	<i>celoživotný, dožinky, doživotie, lyžica, náruživý, obojživelník, pažítko, po-žičovňa, pôžitok, prežívať, starožitný, úžitkový, užívateľ, zažívať, žičiť, ži-hadlo, žihlava, žila</i>
š	<i>ošípaná, podšívka, prešibaný, rozširovať, šibal, šibať, šibenica, šija, šík, šikmý, šikovný, šíp, šípka, široký, šiška, šiť, všimnúť si, výšivka, zošit</i>
dz	<i>medzi</i>
c	<i>cinkať, cibriť, cibuľa, cicavec, cica, cikať, cintľavý, cirkev, cit, ocitnúť sa, bezcitný, necitlivý, súcit, civieť, jemnocitný, palacinka, cíp</i>
j	<i>dojímavý, prijímačky, vajíčko, zaujímavý</i>

➤ **po tvrdých spoluhláskach *d, t, n, l, h, ch, k, g* píšeme *y/ý*:**

d	<i>dokedy, dyha, dýchať, dýka, dym, dyňa, kedy, nádych, nikdy, oddýchnuť si, odkedy, povzdych, vladyka, vtedy, vždy, zadychčať sa</i>
t	<i>dotyk, motyka, motýľ, ostýchať sa, rozptýliť, styk, stýkať sa, štyri, ty, tyč, týčiť sa, týkať sa, tykať, tylo, týrať, týždeň, zatykač</i>
n	
l	<i>blýskať sa, blýskavý, lyko, lysina, lysý, lýtko, lyže, lyžica, mlyn, oplývať, ovplyvniť, plyn, plynúť, plyš, plytký, plytvať, slýchať, splývať, vplyv, vzlykať, zlyhať</i>
h	<i>hýbať sa, hybký, hydina, hýľ, hynúť, hýriť, ohybný, ohyzdny, pahýľ, pohyb, prehýriť</i>
ch	<i>chyba, chýbať, chýr, chystať, chytať, chytrák, chyža, nachýliť, odchýlka, pochybovať</i>
k	<i>Beskydy, jaskyňa, kydať, kýchať, kyjak, kynožiť, kýpeť, kypieť, kyprý, kyselina, kyslý, kysnúť, kytica, kyvadlo, kývať, nákyt, pokyn, poskytnúť, prikývnuť, rakyta</i>
g	

- tieto pravidlá sa netýkajú slova *pijatika*, citosloviec (napr. tik-tak, kikirikí, chichi) a niektorých vlastných mien (napr. Dinka, Tiba)

POZOR!		
 	<p>lis, lisovať ➔ tlakom spracúvať</p> <p><i>Po obede zapol lis na papier.</i></p>	<p>vlys ➔ z franc., ozdoba budov v podobe vodorovného pása</p> <p><i>Vlys z Parthenónu zostane aj naďalej v Londýne.</i></p>

1. Doplň *i/í* alebo *y/ý*:

a) Žofia potrebovala pomoc, a ona, Helga, z_l_hala. **b)** Miestna d_chovka nacvičuje austrálsku hymnu. **c)** Potom nasledovalo t_cho. **d)** Pred kostolom stojí mohutná l_pa. **e)** Príchod Vianoc už môžeme rátať na t_ždne. **f)** Ten roj najprv vyd_mil a potom ho vzal do vreca. **g)** Naopak, k_slý citrón sa ušiel tým, ktorí sa zahrali na cestných pirátov. **h)** O dačom takom nebolo

an_sl_chať. **i)** Potom sa zdvihol a vyšiel von pred svoju ch_žu. **j)** Ja som K_sučan, manželka Záhoráčka, nuž sa na Veľkú noc nemôžeme zaobísť bez tradičných jedál. **k)** Robím to preto, prečo aj t_. **l)** Písanie a literatúra ju dovedli k d_vadlu. **m)** Myslíme na ml_nára Jána Greguša. **n)** Založila si ruky za hlavu a d_vala sa na trávniky, palmy a oceán. **o)** Pripomínala krásneho bieleho mot_ľa, ktorý doletel do ich kráľovstva len náhodou. **p)** Rodoský kolos patrí medz_ sedem d_vov sveta. **q)** Bývam v rodinnom dome v obci N_rovce, okres Levice. **r)** Pri plote stála suseda a k_vala rukami. **s)** Podkrovné priestory si pl_nárne prenajali od mesta v roku 1996. **t)** Jeho ch_tľavý smiech rýchlo napadne celé okolie. **u)** Cesto zač_na k_snúť a pretekať z hrncov. **v)** Vraj vystrelil na d_viaaka, ale ten mu zabehol do húštiny. **w)** Na veľkolepej prestavbe sa zúčastnili št_ria svetoví architekti. **x)** Slová ho ud_vili a zasiahli ako úder blesku. **y)** Prešiel som úplne všetkým a vôbec sa nehanbím za to, že viem držať mot_ku, lopatu a všetko ostatné. **z)** Naďabil na d_viačí chodníček, držal sa ho vari sto metrov a potom odbočil.

2. Roztried' slová na dve skupiny, podľa toho, či sú napísané správne alebo nesprávne.

lisina, likožrút, kitica, motyka, chyták, gymnasta, hidina, čistota, dyvina, ticho

3. Tajnička

Ak sa chceš dozvedieť koniec vtipu, vyrieš tajničku tak, že do nej doplníš slová s i/í a y/ý:

Dedko karhá vnúčika – prváčika:

„Prečo nechceš ísť do školy?“

„A čo tam budem robiť,“ bráni sa vnúčik,

„keď neviem ani písať, ani...“.

1. topánky na zimu
2. vnímať zmyslami
(hmatom, čuchom)
3. počet ročných období
4. krátka bodná zbraň
5. mávať

				5.
			4.	
1.		2.	3.	

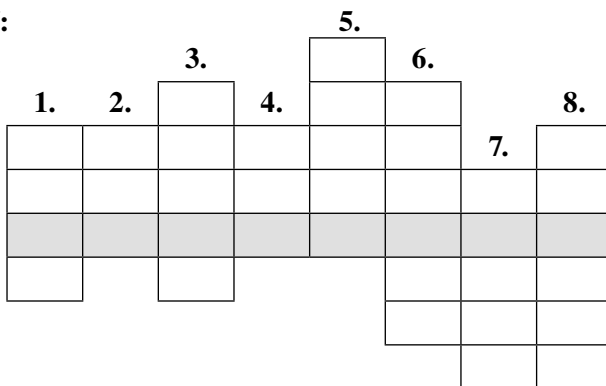
4. Oprav pravopisné chyby:

a) Dyvila sa Holena, dyvila sa macocha, keď videli, ako sa Maruška ponáhľa s fialkami domov. **b)** „Tu to však neplatí,“ dodal vplivný muž futbalového sveta. **c)** Ostatní si vytvorili mienku, že otec Goriot je starý hírivec a kvôli takýmto ženám prišiel na mizinu. **d)** Dyvadlo na zábradlí bolo vždy dyvadlom hereckých, ale aj režisérskych osobností. **e)** „Hapčý, hapčý, hapčý!“ kýchala pani Rogersová. **f)** Letná sezóna sa chýli ku koncu. **g)** V druhom polčase ma chítali kŕče do lítku. **h)** A občas v dyvočine stretnete slona, ktorý k vám beží, oňucháva vás a hladká chobotom. **i)** V skutočnosti pre emailovanie platí to isté, čo pre akýkoľvek písomný stik. **j)** Pozornosť malého dyvoška upútali teraz paničkine rukavičky. **k)** Hon na lýšku sa môže začať. **l)** Obchodníci stále používajú stysk ruky v situáciách, keď považujú obchod za dojednaný. **m)** Prostriedkom lúky tečie plitký potok. **n)** Na konci zápasu je býk vyčerpaný a vtedy ho dorazia malou striebornou díkou. **o)** Iste, bez vetra sa ani lýstok nepohne. **p)** Z mäsitej stravy uprednostnite ryby a hidinu bez kože. **q)** V kuchini sa prakticky zdržiavali ľudia celý deň, najmä v zime. **r)** Ten čudný tichý plačlivý vzlik sa ozýval z jej vnútra. **s)** Nemajú najmenší ostich pred cudzincami a vždy ich prídu vítať. **t)** Chvíľami som vzlikala, chvíľami som sa smiala. **u)** Aladin požiadala džina, aby preňho a pre Jazmínu pripravil hostynu. **v)** Navrhujem, aby sme si tak hodynku oddýchli v hoteli. **w)** Od uja diniara sme dostali takú veľkú diňu, že sme ju ledva odniesli. **x)** Náš hrdina sa však zrazu ocytne v tile nepriateľa. **y)** Bolo tycho, panovala neuveriteľná týšyna. **z)** Vaša čynnosť sa dá klasifikovať ako tíranie zvierata.

5. Dopln slov s *i/í, y/y*:

1. listnatý strom
2. správa, novina
3. mávať
4. zázrak, čudo
5. cifra
6. páliť na jazyku
7. nezašpinený
8. citrón je... (chuťovo)

6. Vyber slovo, ktoré nepatrí medzi nasledujúce slová.

Povedz, prečo si ho vybral.

a) životospráva, medzi, lis, liko b) týždeň, motýľ, tisíčka, motyka	c) lysina, plin, listina, mlynica d) dych, divadlo, dokedy, vladika

7. Vyber odpoveď, v ktorej sú všetky slová napísané správne.

1. a) mních, ničíť, chýr, hodina b) mných, ničíť, chýr, hoďina	c) mních, nyčíť, chír, hodina d) mních, ničíť, chír, hodina
2. a) divadelníčka, ticho, kočiš, medzi b) divadelníčka, ticho, kočiš, medzy	c) divadelníčka, ticho, kočiš, medzi d) divadelníčka, ticho, kočyš, medzi
3. a) kýchať, chíbať, dojímať, hidina b) kíchať, chíbať, dojímať, hydina	c) kíchať, chýbať, dojímať, hidina d) kýchať, chýbať, dojímať, hydina
4. a) tikadlo, dyňa, tisíčka, divoký b) tykadlo, dyňa, tisíčka, divoký	c) tikadlo, diňa, tisíčka, divoký d) tykadlo, dyňa, tisýčka, ďivoký
5. a) vzlyk, lýška, Nýrovce, nyť b) vzlik, líška, Nírovce, niť c) vzlyk, líška, Nýrovce, niť d) vzlyk, líška, Nýrovce, ňiť	

